

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.03

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

підготовки спеціаліст

галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»

спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства»

Харків
ХНУМГ
2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Харківським національним університетом міського господарства
імені О. М. Бекетова

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

к.т.н., доцент В. І. Д`яконов

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науково - методичною
радою факультету Економіки і підприємництва зі спеціальності
7.03050401 «Економіка підприємства».

Протокол № 1 від «30» серпня 2013 року.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Цивільний захист» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є

методи і способи захисту персоналу об'єктів господарювання (ОГ) та населення у надзвичайних ситуаціях (НС), нормативно-правові акти з питань забезпечення захисту від надзвичайних ситуацій та підготовки до дій у них.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна базується на знаннях, отриманих під час вивчення дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці» згідно з ОПП бакалавра за напрямом підготовки.

Знання, отримані під час вивчення цієї дисципліни, використовуються під час вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» та виконання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» дипломного проекту.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальна підготовка.
2. Профільна підготовка.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільний захист» є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Цивільний захист» є засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС,

захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- нормативну базу з питань цивільного захисту;
- алгоритм класифікації надзвичайних ситуацій та методи оцінки обстановки при надзвичайних ситуаціях техногенного, природного, соціального та воєнного характеру;
- порядок організації цивільного захисту в державі та на ОГ;
- основні заходи цивільного захисту та порядок їх ефективного виконання.

вміти:

- проводити ідентифікацію, досліджувати умови виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків;
- забезпечувати якісне навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;
- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

Освоївши програму навчальної дисципліни "Цивільний захист" спеціалісти (магістри) у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ та володіти наступними головними професійними компетенціями для забезпечення реалізації вказаних завдань.

Загальнокультурні компетенції охоплюють:

- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ;
- знання методів та інструментарію моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;

– здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень.

Професійні компетенції за видом діяльності охоплюють:

– проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків;

– обрання і застосовування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС, розрахунку параметрів уражальних чинників джерел НС, що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків НС;

– розуміння, розробка і впровадження превентивних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту;

– інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у НС.

– забезпечення якісного навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;

– оцінювання стану готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 годин / 1,0 кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Загальна підготовка»

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС.
2. Планування з питань цивільного захисту.
3. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж, та противовибуховий і противопожежний захист ОГ

4. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

5. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.

Змістовий модуль 2. «Профільна підготовка»

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

2. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

3. Рекомендована література:

1. Депутат О.П., Коваленко І. В., Мужик І. С. Цивільна оборона / О.П. Депутат, І. В. Коваленко, І. С. Мужик; за ред. В. Франчука. – 2-е вид., доп. – Львів: Афіша, 2001. – 336 с.

2. Стеблюк М. І. Цивільна оборона: підручник /М. І. Стеблюк. – К.: Знання, 2006. – 437 с.

3. Стеблюк М. І. . Цивільна оборона та цивільний захист: електронний підручник / М. І. Стеблюк. – К: 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/bzhd/tsivilna_oborona_ta_tsivilniy_zahist_-_steblyuk_mi.

4. Цивільний захист: конспект лекцій (для студентів всіх спеціальностей і форм навчання) / В. О. Васійчук, В. Є. Гончарук, О. С. Дацько; за заг. ред. В.Є. Гончарука. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 208 с.

5. Рудинець М. В. Цивільний захист: електронний навчальний посібник / М. В. Рудинець. – Луцьк: ЛНТУ, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.lntu.info/books/fepes/op_ta_bgd/2012.

6. Шоботов В. М. Цивільна оборона: електронний навчальний посібник: Вид. 2-ге, перероб /В. М. Шоботов. – К.: 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ebooktime.net/book_23.html.

7. Кодекс цивільного захисту. – Введ. 2013–07–01. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

8. Державна служба з надзвичайних ситуацій: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи за змістовими модулями, виконання індивідуального семестрового завдання.

Навчальне видання

Програма нормативної навчальної дисципліни

«Цивільний захист»

підготовки спеціаліст

галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»

спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства»

Розробник: **Д'ЯКОНОВ** Василь Іванович

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2013, поз. 110 а

Підп. до друку 16.12.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 0,2

Зам. № 9633

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4705 від 28.03.2014 р.